

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף אמנויות
הפיקוח על הוראת התקשורת והקולנוע

חוזר מפמ"ר תקשורת (מדיה) תש"ף

תשרי תש"ף
ספטמבר, 2019

2	דברי פרידה דורית באלין
3	דבר המפמ"ר - ד"ר איבנה רטנר
4	צוות המדריכים לתקשורת וקולנוע
6	יעדי אגף אמנויות - קולנוע ומדיה
6	התכנית השש שנתית להתפתחות אישית ומעורבות חברתית באומנויות
6	תיק תכניות לימוד לעובדי הוראה
8	התכנית החברתית בחטיבות הביניים - "סרטים יוצרים שינוי"
9	מדיניות להכרה בבתי ספר יסודיים לאומנויות
9	למידה משמעותית ויישומה בתחום התקשורת
11	ניהול מגמה
11	טופס דיווח מגמות ארצי – תש"ף
11	מורים חדשים בתקשורת -סטאז'רים ומתמחים
12	חינוך מיוחד
12	בחינות הבגרות בתקשורת
12	מבנה בחינת הבגרות בתקשורת 5 יחידות לימוד - סמל ראשי 056580
13	תכנית הלימודים והערכה בית ספרית של החומר העיוני בתקשורת 056283
15	הערכה חיצונית על פרויקט הגמר 056387
15	התמחויות בהפקה - תיעודי, סטילס, רדיו עיתונות
18	רדיו
19	עיתונות מקוונת
20	צילום סטילס
21	פיתוח מקצועי
21	השתלמויות
22	ימי עיון
22	קהילות מורים מובילים לקולנוע ותקשורת
23	רישיון הוראה

24	אירועים מרכזיים של הפיקוח על הקולנוע והתקשורת
25	מעורבות חברתית והתפתחות אישית
26	השכלה כללית
27	נספחים
27	נספח 1 : הנחיות ומבנה בחינת הבגרות בתקשורת
29	נספח 2 - הצעות מפורטות להערכה חלופית
33	נספח 3 - המלצות לפעילות חוץ בית ספרית עם תלמידי המגמה
34	נספח 4 – תיק תסריט תיעודי – הגשה לוועדת חריגים
35	נספח 5 - מפרט ציוד נדרש לצורך פתיחת מגמת קולנוע / תקשורת – הפקה תיעודית
36	נספח 6 - תהליך הגשה להצעה של עבודת גמר ברמה של 5 יח"ל
38	נספח 7 - תעודת בגרות חברתית

דברי פרידה דורית באלין

לכל המורים והמורות לתקשורת וקולנוע

ה 1 לספטמבר הוא תאריך משמעותי עבורכם ועבורי.

אחרי 30 שנה כמפקחת על התקשורת והקולנוע אני פורשת לגמלאות ומשאירה אחרי מערכת משומנת היטב של מורים חרוצים, מגמות פעילות ויוזמות. 30 שנה אילו החלו בחלוציות אמיתית: 8 בתי ספר תיכון שלימדו תכניות ייחודיות בתקשורת וקולנוע וביניהם גם בית ספר שבו אני לימדתי תכנית ייחודית בקולנוע. השנים פרשו לפני אתגרים רבים בהם פיתוח תכניות לימודים, הכשרת מורים, ואירועים גדולים ומשמעותיים. פיתוח קשרים בתוך המשרד כמו גם שיתופי פעולה עם גופים רבים מחוץ למשרד ועם תעשיית הקולנוע והתקשורת.

הייתה לי הזדמנות להכיר אנשים מדהימים, אתכם המורים המורות, אנשים בעלי יוזמה וחזון, אנשים שהאמינו ומאמינים בחשיבות לימודי התקשורת והקולנוע. יחד הקמנו עוד ועוד מגמות, שכנענו מנהלים בחשיבות התחומים, סחפנו אחרינו תלמידים רבים והובלנו אותם להצלחות. חשוב לציין שהמערכת הזו הכוללת כ-400 מגמות לתקשורת וקולנוע, כ-10,000 תלמידים הניגשים לבגרות מדי שנה, אין לה אחר אחר ובעולם. היכולת להוביל נובעת בעיקר מאיכות המורים, ממסירות חסרת גבולות ומהאמונה שלכם בתלמידים. **אתם הייתם המורים שלי**. מכם שאבתי את הכוח ומכם למדתי על החשיבות של כל תלמיד ותלמיד באשר הוא. מהנחישות שלכם חסרת הפשרות שאבתי את הכוח להמשיך לשכנע את מערכת החינוך בחשיבות התחום בתקופה שלנו, תקופה שבה הסביבה התקשורתית שלנו ושל התלמידים מורכבת מאד ודורשת תיווך משמעותית.

החינוך לקולנוע ותקשורת הופך עם השנים לתחום שלא ניתן להתעלם ממנו. השינויים הטכנולוגיים המהירים, השינויים בגישות הפדגוגיות, ההבנה שהעולם הוא רב מימדי ודורש עירוב בין דיסיפלינות, הבנה שלמידה שיתופית מביאה לעולם רעיונות חדשים, מפתחת מיומנויות הנדרשות במאה ה-21. כל אלה ועוד דורשים מאתנו להיות ערניים ולהתאים עצמנו לעולם המשתנה. לימודי התקשורת והקולנוע מטבעם עוסקים בחדשנות. ואתם המורים עוסקים בכך גם כן: בהקניית ידע, מיומנויות וערכים ומכשירים את התלמידים לעולם המורכב לתוכו יכנסו עם סיום הלימודים. ערכים כמו כבוד האדם, צדק חברתי ומעורבות חברתית הם הבסיס בתכניות הלימודים שלנו. גם דרכי ההערכה במקצועות שלנו – ההפקות בוידאו, ברדיו, צילום הסטילס החברתי והכתיבה העיתונאית – מהווים פריצת דרך. חשוב להעמיק את הלמידה העצמאית של התלמידים, ללמד אותם לעבוד בקבוצות ולא רק בהפקות ומעל הכל להציע להם בחירה שתאפשר לתלמידים להגיע למימוש עצמי.

אני מבקשת להודות לצוות המדריכים שעושה עבודה מקצועית יוצאת דופן, באמונה ובאהבה, שומר על קשר הדוק אתכם ומהווה צוות חשיבה משמעותי במטה של הפיקוח על התקשורת והקולנוע לקידום המקצועות. אני רוצה לאחל לאיבנה רטנר שזכתה במכרז ומחליפה אותי, הצלחה בדרך החדשה. אני בטוחה שהידע הרב שצברה במשך השנים המשותפות שלנו, הובלת המורים במחוז צפון וחיפה באהבה ובמקצועיות ובעיקר היוזמות והתעוזה להביא רעיונות חדשים למערכת יהוו בסיס איתן להובלת התחום בהצלחה.

ולסיום: המתנה שלי בתמיכת מנכ"ל משרד החינוך, שמואל אבואב, למערכת בכלל ולכם בפרט היא **מאגר הסרטים** שפותח השנה עבור מערכת החינוך מגני הילדים ועד בתי הספר התיכוניים. המאגר מכיל כרגע 200 סרטי קולנוע איכותיים וחלקם אף ישרתו אתכם בהוראה. את הצפייה ניתן לעשות רק במסגרת בית הספר.

שלכם באהבה וכבר בגעגועים, דורית

דבר המפמ"ר - ד"ר איבנה רטנר

לאחר קרוב ל 20 שנות הוראה בבית הספר והדרכה בפיקוח על התקשורת והקולנוע במשרד החינוך, אני נכנסת לתפקיד מפמ"ר תקשורת וקולנוע במזכירות הפדגוגית. אני ניגשת לתפקיד ביראת כבוד, בתחושת אחריות ואכפתיות רבה. בימים אלו, בהם אני בתהליך ה"חפיפה" עם דורית באלין המפמ"ר היוצאת, אני מבינה מהי גודלה של המשימה ומתרגשת לקראת השנה הקרובה. כמי שעבדה לצידה של דורית ושל המדריכים והמדריכות בפיקוח אני שואפת להמשיך את המורשת שלה, את ההכלה, הרגישות, היצירתיות והעצמה של כל מדריך, רכז, מורה ותלמיד באשר הוא או היא, ולהשתדל להיות שם בשביל כולם.

ארצה להמשיך לחזק את הקשר בין תיאוריה ושדה, אמנות וחברה, תרבות גבוהה ותרבות פופולארית. ולוודא כי לא נהיה מנותקים מהשטח החינוכי, מהיסודי ועד הכשרת מורים, התעשייה הקולנועית והתקשורתית בארץ. נשאף להתחבר אליהם, ליהנות מתרומתם ובמקביל להשפיע על שיח מכבד, מאתגר ולעיתים ביקורתי. לשאול את השאלות ולא לקבל את המציאות כמובנת מאליה.

האתגרים בהם עומדים מורי התקשורת והקולנוע בכל שכבות הגיל, רק מעצימים את הצורך בקול ברור וחינוי של הפיקוח. בעידן של התלכדות מדיה וחיבורים טכנולוגיים, של פייק ניוז ופוסט אמת, נכונים לנו אתגרים של תיווך המציאות, שיקופה ולעיתים אף ביקורת עליה. אנו ניזונים משלל דיסציפלינות ויש ציפיה שנהיה אנשי אשכולות - שולטים במידע ובידע, נכונים להיות רלוונטים ומעורבים, חדשניים ואנשי חזון, ובה בעת, לא מנותקים מהיסטוריה, מסורת, וממקורות תרבותיים ומכוננים המהווים בסיס להתפתחות המדיה אך גם להעברת המסר.

השנה נשאף להגיע לכל מורה וננסה לחבר את הסיפור שלנו של הפיקוח על התקשורת והקולנוע. אני תקווה כי גם אתם מתרגשים לקראת שנת הלימודים החדשה שבפתח.

בשנה הקרובה נמשיך לקדם את:

רב תחומיות - במגוון נושאים וחיבורים המתקיימים בשטח: "דיאלוג דרך קולנוע", "תערוכות צילום" "קולנוע עדות", "סיפורי חיים בפודקאסטים", "מטלות ביצוע" בשיתוף עם אזרחות, "קולנוע ומגדר", "קולנוע וספרות" ועוד ועוד. היכולת לשלב בין דיסציפלינות, מאפשרת להרחיב את עולם הידע של התלמידים ומאפשרת מבט חברתי, תרבותי, רלוונטי ואינטלקטואלי רחב יותר.

מעורבות חברתית - אחת ממטרות החינוך היא: "לטפח מעורבות בחיי החברה הישראלית, נכונות לקבל תפקידים ולמלאם מתוך מסירות ואחריות, תרומה לקהילה, התנדבות וחתירה לצדק חברתי במדינת ישראל" (חוק החינוך הממלכתי התשס"ד, 2003). כמורי תקשורת וקולנוע, המעורים בסיפורי חיים בחברה הישראלית, נכונים לספר לצלם ולכתוב על דמויות ותופעות חברתיות - אוריינות מדיה היא בבחינת מעורבות חברתית.

השנה נמשיך בהשתלמויות משמעותיות, נלווה מורים חדשים, נשאף לשותפות וחיזוק הקשרים בין קהילות המורים וההשתלמויות במחוזות השונים, כמו גם חיזוק הקשר בין התקשורת והקולנוע, המורים העיוניים והמורים המעשיים, המורים ביסודי בחטיבת הביניים ובחטיבה העליונה, ונחזק את קשרינו עם הקהילה האקדמית, שהובילה את תכנית הלימודים החדשה בתקשורת ותיקח חלק בהובלת ועדת מקצוע קולנוע.

מאחלת לכולנו הצלחה, נמשיך להיות בקשר אחת לחודש עם "ניוז לטר" חדש, אליו אנו קוראים לכם לכתוב ולשלוח חומרים למייל של [ערן לבני](#)

בברכת שנה טובה
ד"ר איבנה רטנר, מפמ"ר תקשורת וקולנוע

צוות המדריכים לתקשורת וקולנוע

מורים יקרים, מתוך רצון לייעל את ממשקי העבודה מולכם, בכל שאלה, בקשה או עצה הנכם מתבקשים לפנות לאחד המדריכים המחוזיים או מדריכי ההפקה הרלוונטיים. אנא הימנעו מלפנות לכמה מדריכים במקביל באותו נושא.

צוות הפיקוח זמין לכם בכל נושא רלבנטי [בקישור זה](#)

צוות הפיקוח מזמין את כל מורי התקשורת והקולנוע (עיוניים ומעשיים כאחד) המלמדים בפועל להצטרף לקבוצת הפייסבוק שלנו הנושאת את השם "קהילת המורים לתקשורת ולקולנוע" ולהיות שותפים לפלטפורמה מקצועית

ו חברתית של שיתוף רעיונות וחוויות [בקישור כאן](#)

שם	התפקיד	נייד	דוא"ל
ד"ר איבנה רטנר	מפמ"ר תקשורת וקולנוע מ 2019	050-7156711	ratnere@gmail.com
דורית באלין	מפמ"ר תקשורת וקולנוע עד 2019	050-6282396	doritballin@gmail.com
רויטל שטרן	מפקחת על לימודי התקשורת והאמנויות בחמ"ד	050-6289350	revitalzi@education.gov.il
רשימת מדריכי קולנוע			
עדן צולי	מדריכה ארצית לקולנוע והפקה	052-2250492	haeden@gmail.com
אפרת כהנא בן ברוך	תקשורת וקולנוע מעשי ועיוני - חמ"ד	054-4639081	efrat3040@gmail.com
ד"ר בני בן דוד	מדריך ארצי לקולנוע, רפרנט לבחינות הבגרות בקולנוע, הנחיית כתיבת בגריות	054-6442882	bennyben@bezeqint.net
מרגלית ישראלי	מדריכה ארצית לקולנוע, אחראית סטאז' מורים חדשים, הנחיית בחינות בגרות	052-8445955	margalit12@gmail.com
ערן לבני	מדריך ארצי לקולנוע - אחראי על פדגוגיה דיגיטלית	054-4577814	dominogross@gmail.com
יהודה ויטלזון	מדריך עיוני מעשי תקשורת וקולנוע בחמ"ד בחינות בגרות בקולנוע - מול ד"ר בני בן דוד	052-8274705	ywitelson@yahoo.com
רשימת מדריכי תקשורת			
חני ינאי גלין	מדריכה ארצית לתקשורת - אחראית על מחוז ת"א וירושלים, פיילוט הוראת מודל	053-7583350	chanyg@gmail.com
לוס דיעי - מן	מדריכה ארצית לתקשורת - אחראית על מחוז דרום	052-6053231	Lucdei86@gmail.com
רשא פודי - עומרי	מדריכה ארצית לתקשורת - אחראית על	054-7689283	rfoodi@gmail.com

		בתי הספר הערביים	
naama.c.as@gmail.com	050-6491890	מדריכה ארצית לתקשורת מחוז חיפה, אחראית על לימודי הפקה צילום סטילס	נעמה כהן-אשכנזי
yonit21am@gmail.com	054-6390205	מדריך ארצי לתקשורת - אחראי על החמ"ד	יונתן עמיצור
tyomtov@gmail.com	054-5969738	אחראית על תקשורת עיוני ומעשי חמ"ד	טל טביומי

רשימת מדריכי הפקה			
haeden@gmail.com	052-2250492	אחראית על לימודי הפקה בוידאו	עדן צולי
106fm@hotmail.com	054-4906609	אחראי על לימודי הפקה ברדיו	יוני לביא
enasameen@gmail.com	050-7725837	אחראית על לימודי הפקה בעיתונות	אינאס פרוג'ה
ywitelson@yahoo.com	052-8274705	מדריך עיוני מעשי תקשורת וקולנוע בחמ"ד בחינות בגרות בקולנוע - מול ד"ר בני בן דוד	יהודה ויטלזון
naama.c.as@gmail.com	050-6491890	מדריכה ארצית הפקה, צילום סטילס	נעמה כהן - אשכנזי
		מדריכה ארצית לקולנוע ותקשורת בחט"ב	
מובילי קהילות יסודי			
		מובילה קהילת מורים לקולנוע ותקשורת	
מובילי קהילות על יסודי			
eti.franco@gmail.com	052-3953132	מובילה קהילת מורים לקולנוע ותקשורת מרכז-דרום	אתי פרנקו
ellamorad@gmail.com	054-5203451	מובילה קהילת מורים לקולנוע ותקשורת מרכז-דרום	אלה מוראדי
shaytik@gmail.com	052-8771666	מובילה קהילת מורים לקולנוע ותקשורת חיפה - צפון	שי שקד
kadosh853@gmail.com	054-5857677	מובילה קהילת מורים לקולנוע ותקשורת חיפה - צפון	לירון קדוש

התכנית השש שנתית להתפתחות אישית ומעורבות חברתית באומנויות

במסגרת המהלכים המשמעותיים של מנכ"ל משרד החינוך מר שמואל אבואב, לקידום לימודי האמנויות במערכת "אמנויות סביב השעון", בחינוך הפורמלי ובתכניות המשלימות לכל שכבות הגיל, מהקדם יסודי ועד לחטיבות העליונות, אגף אמנויות בשיתוף מינהל חברה ונוער, חברו יחד לחשיבה ולאיגום תכניות הלמידה והעשייה במסגרת התפתחות אישית, מעורבות חברתית והחינוך הערכי בבתי הספר. בחט"ב יצאה לדרך התכנית החברתית החדשה "אמנויות מעצבות חברה – Makers s'Art" המקדמת לימוד אומנויות בדגש על פרויקטים קבוצתיים וחברתיים בלמידה סמסטריאלית ובחתך רב גילי. בחט"ע רכזי המעורבות והחינוך החברתי יחד עם המורים והרכזים במגמות האמנויות בתחום המוזיקה, התיאטרון, המחול, האמנות החזותית הקולנוע והמדיה יקדמו למידה כישרון וצמיחה אישית בהקשר של זהות, עשייה חברתית ותרבות בקהילה. מדצי"ם לקראת שנת הלימודים תש"פ אנו מבקשים לקדם יעד של מנהיגות והדרכה - השאיפה היא לאפשר לתלמידים ליישם את הכישרון האמנותי שלהם בתחומים השונים ולטפח שכבת מנהיגות והדרכה במסגרות חינוכיות לכל שכבות הגיל בפעילות בחוגים, במתנ"סים, בצהרונים, במופעי סל תרבות, בתנועת תרבות, בשעות הלימודים ובפעילויות של אחה"צ.

תיק תכניות לימוד לעובדי הוראה

תיק תכניות לימודים לעובדי הוראה הוא כלי מקוון חשוב ומשמעותי ללמידה. התיק מציג את כלל תכניות הלימודים בכל תחומי הדעת, בכל שכבות גיל ובכל המגזרים. הוא מאפשר לתכנן את התהליך הלימודי והחינוכי ביעילות מרבית תוך כדי יצירת קשרים בין ידע, מיומנויות וערכים.

תיק תכניות לימודים כולל את:

1. ידע נדרש על פי תכנית הלימודים

2. מיומנויות מרכזיות בכל תחום דעת (קוגניטיביות, תוך אישיות ובין אישיות)

3. ערכים מרכזיים בתחומי הדעת השונים

בנוסף, התיק כולל מגוון חומרי למידה, יחידות הוראה, סרטונים וכלי הערכה ומעודד ליזום, ליצור ולגוון את אופני הלמידה תוך כדי שימוש בכלים עכשוויים ברוח הלמידה המשמעותית.

התיק מהווה חלק ממהלך אסטרטגי לאומי רחב היקף, אשר נועד להתאים את הלמידה לאתגרי המאה ה-21

*תיק תוכניות הלימוד נמצא בעבודה קישור ישלח בהמשך השנה.

התכנית החברתית בחטיבות הביניים - "סרטים יוצרים שינוי"

רציונל התוכנית

כיום, במאה ה-21, אמצעי המדיה הפכו למרכזיים והשפעתם ניכרת במרחבים השונים. בתוכנית זו, המיועדת לתלמידי חטיבות הביניים, הושם דגש על הקשר בין הקולנוע ואמצעי המדיה לבין מעורבות חברתית קהילתית, תוך שימת דגש על היבטים חינוכיים סביב ערך האחראיות של התלמיד כאדם בנוגע לסביבתו במעגלים השונים (קבוצה-כיתה-משפחה-חברה-קהילה-מדינה).

התוכנית מהווה הזדמנות לעיסוק תיאורטי ומעשי בתחומים החברתיים ערכיים ובמעורבות החברתית קהילתית באמצעות כלי המדיה. היא מאפשרת לתלמיד זירת התנסות במצבי חיים שונים להם התלמיד חשוף. באמצעות התלמידים פוגשים מגוון דעות, ערכים והשקפות אידיאולוגיות מגוונות המחדדות ערכים של דמוקרטיה ברוח מגילת העצמאות והכרת האחר.

באמצעות התוכנית התלמידים יפתחו מחד כישורים אישיים לחשיבה ביקורתית, יצירתיות, פיתוח טעם ודעה אישית, ומאידך כישורים בין אישיים – לעבודת צוות, למיומנויות, לשיח קבוצתי וקהילתי ויחד להגשמת מטרות ליצירת שינוי על ידי הפקת סרטים. הייחודיות בקשר בין המורים לתלמידים בתוכנית זאת מחזק את ההכרות המשותפת וטיב הקשר המעודד איכפתיות וקירבה בניהם, שזהו אחת מאבני היסוד של התוכנית האסטרטגית.

כמו כן, תוכנית המאפשרת לתלמידים לבוא לידי ביטוי תוך קשר הדוק למעגלים השונים, קשורה לטיפול הסטנדרטים של האקלים והתרבות הבית ספרית כלמידה רגשית חברתית.

קישור לתכנית הלימודים

מדיניות להכרה בבתי ספר יסודיים לאומנויות

אגף אמנויות במזכירות הפדגוגית הקים ועדה לקביעת תבחינים לשלושה דגמים אפשריים לבתי ספר לאומנויות. דגמים אלה יהוו מודל לאפשרויות החינוך לאומנויות במסגרת מדיניות משרד החינוך.

התשתית המשותפת לשלושת הדגמים הינה לימוד שיטתי ורציף של האומנויות כחלק מתכנית הלימודים הבית ספרית, במרחבי לימוד וכח אדם מתאימים, לכל שכבות הגיל ולכלל התלמידים בבית הספר.

[קישור למסמך המלא](#)

למידה משמעותית ויישומה בתחום התקשורת

עקרונות ותפיסת הלמידה המשמעותית הולכים ותופסים מרכיב מרכזי בתהליכי ההוראה - למידה - הערכה במערכת החינוך. במסגרת הלמידה המשמעותית, המזכירות הפדגוגית צעדה צעד נוסף בקידום הנושא וממשיכה להעמיק את הנושא, במטרה לפתח רעיונות ויוזמות לגיוון תהליך הלמידה ובחינות הברורות. ניתן להציע או להצטרף ליוזמות מחליפות בברורות על פי תנאי סף ועמידה בדרישות מחייבות כפי שמפורט לעיל.

הטמעת ושאלות עמ"ר (ערך, מעורבות, רלוונטיות)

מהלך זה שהחל בתשע"ט קיבל ביטוי בפיתוח המקצועי, בשיח בכיתה ובשילוב שאלה בבחינת הברורות (במשקל של 5-10 נקודות). שאלות העמ"ר בבחינות הברורות כוללות סעיפי ידע וערכים. בשנה זו נעמיק את השיח על המעורבות, הרלוונטיות והערכיות בתהליך ההוראה והלמידה ובד בבד - בתהליך ההערכה. כמו כן נקיים מפגשי השתלמות ולמידה בנושא כתיבת שאלות עמ"ר.

אנו מבקשים מכם לשלב שיח זה בתהליך הלמידה. אנו מזכירים שיעקר מטרותנו היא הלמידה בכיתה ותשובה נכונה תהא רק תשובה המבוססת על ידע תחום הדעת. למאמרים בנושא שאלות עמ"ר ולשאלות נוספות בכלל תחומי הדעת ראו [כאן](#)

להלן מספר שאלות עמ"ר כפי שהופיעו בתחום הדעת שלנו בבחינות הברורות:

שאלה 1. את ההוראה לרצוח את העיתונאי ג'אמל חאשוקג'י נתן האיש החזק ביותר של המשטר הסעודי, בן המלך ויורשו המיועד, הנסיך מוחמד בן סלמן. עוד לפני הפרסום על הרצח למעטים היה ספק בנוגע לכך. בעריצויות העולם הערבי ברור שאף בכיר לא יקבל החלטות בלי הוראה מפורשת מן הממשל. המשטר הסעודי איבד כל אמינות לגבי הדיווח המשתנה לגירסת הרצח: ג'מאל לא היה שם, יצא ונעלם, מה קרה לו, הוא נהרג, בלי כוונה, אולי רצחו אותו בכוונה, רצחו באכזריות, מצטערים, אבל לנסיך הגדול לא היה מושג ועוד... (מעובד מתוך עיתון "גלובס", יואב קרני, 19.11.18)

הבע עמדתך לגבי התנהלותה של התקשורת בסיקור הרצח בערב הסעודית לעומת הסיקור במדינות בהן המשטר שונה מזה של ערב הסעודית. בסס תשובתך על שני (2) מושגים לפחות מתחום הדעת. (8 נקודות)

שאלה 2. כתבת גלי צה"ל הדס שטייף קיבלה (ממקור עיתונאי לא ידוע) את מכשיר הטלפון הישן של אפי נה, יו"ר לשכת עורכי הדין. היא פרצה אותו בעזרת מומחה ומצאה בו הודעות שהובילו לחשד שנוה, במסגרת מעמדו, קידם שופטים תמורת מין. שטייף הייתה הראשונה בתקשורת שחשפה את פרטי הפרשה בה חשוד נה. היה קיים חשש כי שטייף עברה על החוק מעצם קריאת ההתכתבויות של אפי נה וגם מפרסומם. מאוחר יותר החליטה פרקליטות המדינה למסור את הטלפון לידי המשטרה ולעשות שימוש בחומרים שנמצאו בו עקב החשיבות הציבורית שלהם.

(מעובד עפ"י חיים לוינסון, "הארץ", חדשות משפט ופילילים 19.1.2019)

יש טוענים כי הכתבת עברה על החוק ועל נורמות אתיות ויש הטוענים שהכתבת משמשת דוגמה לעיתונות חופשית וראויה לשבח על חשיפת הפרשה.

הבע את עמדתך בעניין זה. הצג שני נימוקים התומכים בעמדתך ומתבססים על שני מושגים/נושאים מחומר הלימוד. בכתיבתך הקפד על הרכיבים האלה:

א. טענה - הצגת עמדתך בעניין בבירור.

ב. הנמקה - הצגת שני נימוקים, הכוללים מושגים וידע שנלמדו בשיעורים שבעזרתם תבסס את טענתך.

שאלה 3. קבוצות טרור אסלאמי כמו דאעש וחמאס, משתמשות זה שנים ברשתות החברתיות כדי להפיץ מסרים וסרטונים, אולם באחרונה אתרים כמו טוויטר ויוטיוב הפכו לחביבים במיוחד על הפעילים של דאעש מכיוון שאתרים אלו מספקים להם יכולת לא מוגבלת כמעט לקדם את האידיאולוגיה שלהם, להרתיע את אויביהם ולגייס פעילים חדשים. הסרטונים הולידו באחרונה תנועת מחאה, בעיקר בטוויטר תחת הכותרת #ISISmediablackout, שקוראת למצייצים להימנע מאזכורים של הארגון ופונה לבעלי האתרים לסגור את חשבונות / הפרופילים של המצייצים או לפחות להסיר באופן מיידי את הסרטונים. (מעובד עפ"י "ארץ הגיהאד", Ynet, 22.8.14)

יש המתנגדים לשיתוף המסרים והסרטונים ברשתות החברתיות ואחרים טוענים שהפרסום מעלה את המודעות לאכזריות שלהם ואת הסכנה שהם מהווים לחברה המערבית ולכן תומכים בהפצת הסרטונים. הבע את עמדתך בעניין זה. הצג שני נימוקים התומכים בעמדתך ומתבססים על שני מושגים/נושאים מחומר הלימוד. בכתיבתך הקפד על הרכיבים האלה:

א. טענה - הצגת עמדתך בעניין בבירור.

ב. הנמקה - הצגת שני נימוקים, הכוללים מושגים וידע שנלמדו בשיעורים שבעזרתם תבסס את טענתך.

ניהול מגמה

טופס דיווח מגמות ארצי – תש"ף

רכזי מגמות אנא הכנסו ומלאו את [טופס המגמות](https://docs.google.com/forms/d/1JgzgQvqoMG6RFiZxdop5GUQXhbcEWPTv0R0FTPezC) לשנה"ל תש"ף

<https://docs.google.com/forms/d/1JgzgQvqoMG6RFiZxdop5GUQXhbcEWPTv0R0FTPezC>
[eA/edit](#)

* אנא הקפידו על מילוי פרטים אישיים מדויקים על מנת שנוכל לעדכן אתכם במיילים (הרבה מיילים חוזרים)

יש למלא את טופס מגמות תש"ף בהקדם (לא יאוחר מה - 1 באוקטובר). הטופס משמש את הפיקוח על התקשורת והקולנוע ליצירת קשר עם מורים ומנהלים כמו גם קשר והכוונה של בוחנים מעשיים.

מורים חדשים בתקשורת-סטאז'רים ומתמחים

כניסה להוראה דורשת הדרכה, הכוונה ותמיכה.

לשם כך ניתן לפנות למדריכה הארצית לתקשורת במחוז חני ינאי גלין אחראית על מורים חדשים
נייד 0537583350 chanyg@gmail.com

חינוך מיוחד

חינוך מיוחד מכיל מגוון רחב מאד של כיתות ובתי ספר. ברוב בתי הספר המקיפים קיימת "כיתה קטנה" של תלמידי חינוך מיוחד. אנו שמחים לעודד תלמידים אלה ללמוד תקשורת. הסיבה העיקרית היא הצורך להכין אותם לחיים בסביבה תקשורתית מורכבת והכנה לקראת חיי אזרחות בשלים.

בחינות הבגרות בתקשורת

מבנה בחינת הבגרות בתקשורת 5 יחידות לימוד - סמל ראשי 056580

מבנה ההיבחנות בתקשורת מורכב מתכנית עיונית ותכנית מעשית:
הלימודים העיוניים מהווים - 50% מתכנית הלימודים הינם הערכה בית ספרית.
הלימודים המעשיים מהווים - 50% מתכנית הלימודים הינם הערכה חיצונית.

בחינת הבגרות הפנימית תכלול את נושאי הלימוד של י"א וי"ב בלבד.

הערכה תעשה באמצעות שאלון אחיד בכתיבת צוות הפיקוח (כולל אנסין). בחינת הבגרות תתקיים בתאריך ארצי יום חמישי - כ"ט ניסן ה'תש"פ, 23.4.2020 בשעה 09:00. עותק הבחינה יישלח לרכזי המקצוע בסמוך למועדה. חובה להעביר תאריך זה למחלקת בחינות בגרות ואחראית מערכת בבית הספר בתחילת השנה.

50% הערכה פנימית סמל שאלון 056283	50% הערכה חיצונית סמל שאלון 056387
תכנית הלימודים העיונית	תכנית הלימודים בהפקה
15% הערכה בית ספרית חלופית	פרויקט גמר בתקשורת + תיק הפקה +
35% הערכה באמצעות בחינה בכתב	פרויקט חצי גמר + נייר עמדה הנלווה לתיק ההפקה + מפגש עם התלמיד/ה

בהערכה הפנימית כל הציונים ניתנים מתוך 100%

תכנית הלימודים והערכה בית ספרית של החומר העיוני בתקשורת 056283

בחלק העיוני יתקיימו שני אירועי הערכה:

א. היחידה הראשונה בתכנית הלימודים בתקשורת היא בהערכה חלופית פנימית.

הערכה זו ערכה 30% מהציון של הלימודים העיוניים.

הערכה בית ספרית תעשה באמצעות 3 הערכות חלופיות פנימיות:

בכיתה י' תש"ף

יש ללמד את היחידה הראשונה: תקשורת שפה ומציאות

1. שפה ומציאות

2. שפות המדיה

3. היסטוריה של טכנולוגיות התקשורת

4. שפה וכוח

- לקריאה נוספות ראו קישור לתכניות הלימודים בתקשורת באתר הפיקוח - [כאן](#)
- וכן שימו לב לחומרי הוראה באתר הפיקוח - [כאן](#)
- מומלץ מאוד להכנס ל**קהילת המורים בפייסבוק** של תכנית הלימודים החדשה בתקשורת. מטרת הקבוצה - ללוות ולסייע למורי התקשורת בהטמעת תכנית הלימודים החדשה. כאן ניתן לשתף בחומרים, לשאול שאלות, להתלבט ולהתייעץ.
- יש לשים דגש על גיוון ויצירתיות בדרכי ההוראה.

אירועי הערכה לבחירה

יש לבחור 3 הערכות:

שם אירוע הערכה	אירועי הערכה בטופס
עבודת חקר/מטלת ביצוע	אירוע 1
שאלון בית ספרי	אירוע 2
מצגת שיתופית (או דרך הערכה אחרת המשלבת פדגוגיה דיגיטלית)	אירוע 3
פרויקט מעשי – הפקה של קליפ, הפקת פרסומת בעיתון,	אירוע 4

ברדיו בהפקה תיעודית, הפקת ג'ינגל לרדיו, כתיבת כתבה עיתונאית, צילום סטילס	
אחר – המורה ינסח הצעה להערכה חלופית אישית וישלח למדריך המחוזי לקבלת אישור	אירוע 5

* את הציון של הערכה חלופית הנלמד בכיתה י', יש לשמור עד סוף י"ב (ולא להעביר למשרד החינוך).

שתי היחידות הנוספות בתכנית הלימודים העיונית בתקשורת מהוות 70% מהציון הסופי.

כיתה י"א תש"ף:

תלמד היחידה השנייה של תכנית הלימודים החדשה: "תקשורת ודמוקרטיה".

[ראו קישור מצורף](#)

בכיתה י"ב תש"ף:

ילמד אחד משני נושאי הבחירה:

[תקשורת ותרבות - ראו קישור](#) או [תקשורת וניו מדיה - ראו קישור](#).

ציוני שני ארועי ההערכה הבית ספרית יועברו למשרד החינוך בסוף כיתה י"ב

זכרו: אין להעביר למשרד החינוך את הציון על הערכה חלופית אלא יש לשמור את הציון ולשקלל אותו

עם הבחינה.

לנוחותכם [מצורפות טבלאות](#) לשקלול הציונים

מספר הצעות נוספות להערכות חלופיות בתקשורת בנושאים הבאים:

- סיור לימודי
- השתתפות בצילומי תכניות ראליטי
- ביקור בערוץ טלוויזיה/תחנת רדיו/מערכת עיתון
- משחק לימודי ככלי להערכה חלופית
- דוח צפייה בסרט ככלי להערכה חלופית
- סקירת של אקטואליה שבועית
- עבודת חקר
- פדגוגיה דיגיטלית
- למידה מבוססת פרויקטים PBL

[להרחבה ראו נספח 2: הצעות מפורטות להערכה חלופית](#)

[וכן נספח 3: המלצות לפעילות בית ספרית](#)

הערכה חיצונית על פרויקט הגמר 056387

אירוע בחינה חיצונית - הערכת פרויקט גמר – הפקה תיעודית / רדיו / עיתונות / סטילס - יתקיים במתכונת המוכרת במסגרתה יגיע בוחן חיצוני לבית הספר, יעריך את הפקות הגמר, תיקי ההפקה ויפגש עם התלמידים. יש להעביר את ציון השנתי לבחינה זו במערכת הדיווח הבית ספרית, כשבוע לפני מועד הבחינה. בוחנים מדווחים את ציוני הבחינה באמצעות אפליקציה, זכרו: הבוחן לא יוכל להקליד ציונים לפני הזנת ציון בית ספרי במערכת הבית ספרית.

לנוחותכם [מצורפות טבלאות לשקלול הציונים](#)

התמחויות בהפקה - תיעודי, סטילס, רדיו עיתונות

תפיסת העולם של תכנית הלימודים החדשה מבוססת על יצירת קשר בין הלימודים העיוניים והמעשיים כך שיזינו וישלימו זה את זה וילמדו במקביל. הלימודים העיוניים מהווים מסד רעיוני ותוכני ללימודי הפקה. בחלק העיוני, מתוודעים התלמידים לתפקידה של התקשורת בחברה, לדרכי פעילותה, למניעים האילוצים העומדים מאחורי הפקת התוצרים התקשורתיים של ארגוני התקשורת ואת השלכותיהם על השיח ותפיסת העולם האישית, החברתית והתרבותית של הנמענים.

בחלק המעשי (הפקה) מתנסים התלמידים, הלכה למעשה, בהפקת תוצרים תקשורתיים באחד התחומים: הפקה תיעודית, רדיו, עיתונות כתובה וצילום סטילס.

לטובת העמקת הזיקה בין הלימודים העיוניים והמעשיים אנו מבקשים לשלב בתוך מערכות השעות של המורים **ישיבות צוות קבועות** בהן ידונו המורים בדרכים יצירתיות לשלב ולמזג את תחומי ההוראה שלהם.

הפקה תיעודית

תפיסת העולם בלימודי התקשורת מבוססת על יצירת קשר בין הלימודים העיוניים והמעשיים כך שיזינו וישלימו זה את זה. בפרקים העיוניים התלמידים לומדים להכיר את עולם התקשורת כתחום שיש לו מאפיינים משלו, היסטוריה ונחשפים ליוצרים וזרמים עיקריים בקולנוע התיעודי העולמי והישראלי.

הפקת סרטים, במסגרת לימודי תקשורת, מאפשרת ליישם הלכה למעשה את הידע הנרכש בשיעורים העיוניים ובמקביל לפתח אצל התלמידים יצירתיות. התמודדות עם כתיבת תסריטים, עבודת צוות מחייבת סובלנות וכיבוד האחר, הכרות והתעמקות בטכנולוגיות חדשות של צילום, תאורה, עריכה,

סאונד. התמודדות עם תהליכי בחירה הנובעים מהשקפת עולם אישית, חברתית ופוליטית, לדעת להתמודד עם אילוצים של מגבלות זמן ומגבלות טכניות והכל לקראת היצירה האישית של התלמידים והתלמידות. **ימי צילום להפקות הגמר** – הנהלת בית הספר צריכה לאפשר לתלמידי המגמה לצאת לחמישה ימי צילום על חשבון ימי הלימודים.

קראו עוד ב**[תכנית הלימודים בהפקה תיעודית](#)**

נהלי הפקה תיעודית

לקראת בחינות הבגרות בהפקה בשנת הלימודים תש"ף, ברצוננו לחדד ולהבהיר מספר נהלי הפקה תיעודית חשובים ומרכזיים:

סוג ההפקה – לימודי תקשורת מכשירים את התלמידים לקראת הפקות של סרטים תיעודיים. על תלמידי מגמת תקשורת להפיק סרט תיעודי, אולם אפשר גם להפיק דוקו דרמה תיעודית (בכפוף לנוהל של 30% עלילתי בלבד) ו/או אנימציה תיעודית על פי כל הנהלים של סרט תיעודי. חשוב מאוד, שלאורך לימודיהם, יתנסו התלמידים בתרגילים שיכינו אותם בעיקר לקראת הפקה תיעודית, אך להיות קשובים לתלמידים המעוניינים להפיק סרט אחר או סרטי אנימציה. חשוב לציין שבמגמת תקשורת אין להפיק סרטים עלילתיים.

בקשה לאישור על פרויקט שאינו סרט / כתבה תיעודית תשלח במייל ל**[לעדן צולי](#)** עד ה 1 לפברואר 2020.

שימוש בקטעי ארכיון, אך ורק עד 20% מאורך הסרט. בכל התלבטות ניתן לפנות ולהתייעץ עם המדריכים הרלוונטיים.

תפקידים בהפקה התיעודית: במאי/ת, צלם/ת, ועורך/ת.

במקרים בהם מדובר בהפקה תיעודית גדולה ומורכבת בה קיימת הצדקה לתפקיד הפקה כאיש צוות רביעי כמו למשל: סרט מצולם במרחק רב מבית הספר, מספר ימי צילום עולה על 5 ימים, בסרט יש מעל 5 מראיינים.

לשם **אישור מפיק בהפקה תיעודית**, תפנה הנהלת בית הספר אל ועדת החריגים של הפיקוח על לימודי קולנוע ותקשורת עם הסבר מנומק לאישור תפקיד המפיק בהפקה. הפנייה תהיה ל**haeden@gmail.com** עד ה 1 פברואר 2020.

כל האישורים החריגים ניתנים אך ורק בהמשך לשיחה עם הפיקוח. לא יינתנו אישורים בדיעבד.

אישורים נוספים:

הגשת חריגים לתיק תסריט תיעודי , [ראו הנחיות בנספח 4](#).

עבודה חקר ברמה של 2 יח"ל במקום הפקה (כ 20 עמודים) – יש לשלוח הצעה אל [ד"ר איבנה רטנר](#).

אתר עבודות חקר במודל (moodle) ניתן להכנס ולעבוד עם תלמידים [כאן](#)

אין להתחיל את העבודה לפני קבלת האישור.

ניהול הבחינה:

שמות הבוחנים ישלחו לבתי הספר מהמרבד. הרכז יתאם עם הבוחן מועד לבחינה. הבוחן יקבל את תיקי ההפקה כשבועיים לפני הבחינה. ביום הבחינה הבוחן ייפגש עם כל צוות הפקה בנפרד לצפייה בסרט ולדיון על תהליך ההפקה. המורה ישתתף במפגש של הבוחן עם צוות ההפקה רק במידה וחברי הקבוצה בחרו בכך. יש לדאוג לחדר הקרנה ולאמצעי שמע ראויים. הבחינה תיערך ע"י בוחן חיצוני, שימונה ע"י הפיקוח באמצעות המרב"ד.

בסוף כל סרט יש להוסיף רולר של הפיקוח להלן הנוסח:

הסרט הופק במסגרת לימודי הקולנוע והתקשורת

משרד החינוך

המזכירות הפדגוגית

הפיקוח על התקשורת והתקשורת

*סרטים ללא שקופית לא יתקבל לתחרויות ופסטיבלים

תיק הפקה דיגיטלי – תיק ההפקה דיגיטלי הוא חובה בכל ההפקות ויוגש באופן דיגיטלי לבוחנים.

פרויקט חצי גמר אישי חייב להיות כלול בתיק ההפקה.

קישורים לתיקי הפקה מעודכנים לשנת תש"ף ניתן יהיה למצוא באתר הפיקוח בלשונית תיקי הפקה החל מה 1.9.19 - [כאן](#)

- שימו לב לא להשתמש בתיקי הפקה משנים קודמות. השנה הוכנסו שינויים בתיקי ההפקה ולכן מולץ לעיין בהם בעיון.

ערעור על ציוני פרויקט גמר – תלמידים יכולים להגיש ערעור על ציון ההפקה רק באמצעות פנייה לאגף הבחינות, כמו בכל מקצוע אחד במערכת החינוך. רכז מגמה יוכל להגיש ערעור לפיקוח ללא ידיעת התלמידים, במכתב רשמי מטעם הנהלת בית הספר רק כשהפרש בשקלול הציון של הבוחן מול ציון ההגשה הוא מעל 20 נקודות. הערעור יישקל ובמידה שיוחלט בפיקוח לקבלו יתבצע הערעור בתהליך חסוי.

ציוד למסלול הפקה – מגמת התקשורת חייבת להיות מצוידת בציוד עדכני ותקין

ראו נספח 5 – פירוט הציוד הנדרש למגמת תקשורת

חשוב לזכור: הציוד בהתמחויות השונות חייב להתעדכן בעקבות התפתחויות טכנולוגיות חדשות ובהתאם למספר התלמידים בכיתה.

מספר תלמידים בכיתות – מומלץ שכיתת תקשורת עיונית תורכב מ 25 - 30 תלמידים בכיתה. בלימודים המעשיים תתחלק הכיתה לשניים כך שבכל קבוצה יהיו **עד 15** תלמידים.

שעות מגמה: לימודי התקשורת נלמדים על פני 3 שנים סה"כ 15 שעות שנתיות לכיתה י', י"א, י"ב. את כיתת האם יש לפצל לקבוצות קטנות. כיתת לימוד בהפקה תכלול 12-15 תלמידים בקבוצה.

איסור על שימוש במכשירים סלולריים בהפקות – ברצוננו להבהיר ולהדגיש כי חרף ההתפתחויות הטכנולוגיות של מצלמות הסלולר, אין לעשות שימוש במכשירים סלולריים (סמארטפונים מכל סוג שהוא) בצילום הפקות חצי גמר וסרטי גמר. תלמידים נדרשים להשתמש בציוד הפקה מקצועי של המגמה. ניתן להשתמש בסמארטפונים לטובת תרגילים.

אורך הסרטים – אורכו של הסרט כפרויקט חצי הגמר יהיה 5 – 10 דקות, אורכו של הסרט כפרויקט גמר לבגרות יהיה בין 10 – 15 דקות. במסגרת בחינת הבגרות ירדו 10 נקודות על סרטים שאינם עומדים בדרישה זו.

רדיו

על המורים לרדיו להתייחס בהכנת תכנית העבודה לכך שהרדיו נחשב, בטעות, למדיום דועך מול החזותי שהולך ותופס את כל עולם התקשורת, ולכך שאם יש האזנה לרדיו בקרב התלמידים, היא לרוב מסתכמת בתוכניות הבידור והמוזיקה. עלינו לטפסף את הרדיו המדבר, האקטואלי, המארח, המראיין, הערכי, החברתי, הלא יח"צני, זה שחוקר ושואל ולא רק מנעים, מלטף ומעביר את הזמן. הרדיו החינוכי מכיל בתוכו גם לימודים וגם מעבדה חיה הפועלת יום יום כדי לתת במה לחומר העיוני. לא ניתן לוותר על אחד מאלו. לא על הלימוד ולא על העשייה בשידור חי.

תהליך ההוראה של מסלול הרדיו בנוי משלושה רבדים הנפרשים על פני שלוש שנים של לימוד. שנה ראשונה מוקדשת להבנת המדיום, השפה, מיקומו של הרדיו החינוכי ויכולות טכניות שבלעדיהן לא יוכלו התלמידים להמשיך וליצור. שנה שנייה מדגישה את המעבר מרדיו פופלארי ובידורי לרדיו עיתונאי עם דגש על תורת הריאיון וכתבת האינסטרטים. בסיום השנה תוגש תכנית גמר עפ"י הכללים שמפורסמים במסמך "קריטריונים לרדיו חינוכי" המצוי באתר הפיקוח ובאתר "רדיו אחר". השנה השלישית מרוכזת בהפקת הגמר תוך יציאה ממסגרות וניצול הידע שנצבר ליצירת תכנית עיתונאית המכילה את כל מה

שנלמד בשלוש השנים. הפירוט להפקת הבגרות מופיע במסמך "קריטריונים לרדיו חינוכי" המצוי באתר הפיקוח ובאתר "רדיו אחר".

אין בקרב התחומים הנושקים ל"רדיו" ביסוס אורייני כמו בתוכנית הזאת. התלמידים ברדיו מעבדים מחשבות לכתב, מן הכתב אל השפה תוך עיבוד חשיבה על חשיבה ועם ביקורת מיידית של מאזינים. המיידיות והמהירות יכולים להוביל לעבודה שטחית ועל המורים להקפיד להרים את התחקיר והביצוע לרמה עליונה.

[לקריאה נוספת ראו לשונית רדיו באתר המפמר](#)

עיתונות מקוונת

תהליך ההוראה של מסלול העיתונות המודפסת והמקוונת מורכב. על המורים להתייחס בהכנת תוכנית העבודה לרמת המכוונות של התלמידים לכתיבה בכלל וכתיבה עיתונאית בפרט, לכישורי הכתיבה של התלמידים וליכולות הכתיבה המגוונות שלהם ולחשש מהכתיבה. על המורים המלמדים את המסלול לקחת בחשבון כי תלמידים קוראים פחות מבעבר, חשופים יותר לתרבות פופולארית במדיה האלקטרוניים ומעדיפים את המדיה האלקטרונית והשפה החזותית על פני השפה הכתובה.

לאור האמור לעיל ברור, כי יש לנסות ולקרב את התלמידים במהלך לימודיהם לעולם התקשורת הכתובה והמודפסת. מומלץ לעשות זאת באמצעות התאמת הנושאים, כלי ההוראה ושיטות ההוראה לעולם הלומדים תוך פיתוח אקלים כיתתי המזמן למידה משמעותית והעצמת התלמידים (שכלית, רגשית וערכית).

מבחינת התכנים, מומלץ לאפשר לתלמידים חופש בבחירת נושאי הדיון והכתיבה ולעודד פיתוח סגנון כתיבה אישי.

המלצה על גישה אקטיבית ללימודי עיתונאות: (שירי רוזן ואסף אוזן)

עד כה בתוכנית המסורתית כל התלמידים הגישו במהלך לימודי התקשורת המעשית מאמר דעה, ידיעה וכתבה חברתית. תהליך העבודה אותו עוברים התלמידים מעניק לו כלים עיתונאיים רבים. עם זאת, התוצר אותו מגישים התלמידים אינו מייצר השפעה בחברה כפי שהיה יכול, כפי שעיתונאי או איש תקשורת היה עושה. בתוכנית החדשה בכוונתנו לקחת את תוצרי הלימודים מתיק ההפקה אל החברה עצמה ובכך לגרום לתלמידים להיות עיתונאים משפיעים. - **מטרת התוכנית להעזר בכלים ולהוציא אותם לקהילה.**

להיות אקטיבי, מוביל ויוזם (יצירת נוכחות חיובית ברשת)

בתוכנית הקיימת, תלמיד אשר מגיש ידיעה או מאמר דעה מחפש את האירוע לכתוב עליו ידיעה. בתוכנית החדשה התלמיד הוא זה שייזום אירוע ויפרסמו ברשתות חברתיות ובכך יגיע לקהל רב. מאמר דעה בנושאים כמו: טבעונות, מחיר הנסיעה באוטובוס, מחיר הפופקורן בקולנוע, יועלו ויתפרסמו בעמודי פייסבוק ויכללו בתוכם את כללי הידיעה ומאמר הדעה (חמשת המ"מ, מבנה ידיעה, טיעונים, מקורות מידע, ביסוס והצלבות מידע ועוד...) אך השפעתם תהיה רחבה ותביא לשינוי בקהילה ויצירת סדר יום.

קישור להנחיות ונהלי עבודה לימודי עתונות :

<https://drive.google.com/file/d/0B3edoY0oeqWZm03VVVQRIRxa3M/view>

צילום סטילס

התמחות בצילום סטילס במגמת תקשורת הינה ערוץ ביטוי מתפתח וצומח בבתי ספר רבים. כלי זה טומן בחובו יכולת התבוננות וחשיפת מציאות חדשה ובלתי מוכרת. לאורך ההיסטוריה היווה צילום סטילס כלי חשוב ומשמעותי לשינוי חברתי. זמינות המצלמה בחיינו כיום, הופכת את הצילום לכלי זמין המאפשר פענוח חברתי, תרבותי וסביבתי. פענוח זה מוביל לבניית חשיבה ביקורתית, תוך הרחבת מודעות הלומדים לסביבת חייהם, ניסוח עמדה אישית והובלת תהליכי מחשבה מעמיקים. כל אלה נוצרים במקביל ובשיתוף לימודי תקשורת עיוניים.

מטרות הלימוד בהתמחות סטילס הן להכשיר צלמים עיתונאיים חברתיים אשר יודעים להתבונן, להבחין בנושאים חברתיים ולספר את סיפורם, לבחור את זווית הצילום הנכונה, לצלם פריים איכותי ולדעת לפענחו על פי כללי הניתוח והביקורת הנלמדים.

דגשים חשובים:

1. פתיחת מגמה בהתמחות סטילס מחייבת את אישורה המפמ"ר ד"ר איבנה רטנר. בקשת פתיחת מגמה תשלח ע"י הנהלת בית הספר ותכלול התחייבות לעמידה בדרישות. קובץ הנחיות נמצא באתר הפיקוח. (לשונית תוכניות לימוד - סטילס)
2. על המורים המלמדים הפקת סטילס להיות בעלי ניסיון בהוראה צילום ובעלי ניסיון מעשי מוכח.
3. לרשות המורים עומד דרייב שיתופי ובו חומרי לימוד, מערכי שיעור ועוד. קישור לדרייב מתבצע רק לאחר שיחה עם מדריכת הפקה בסטילס - נעמה כהן אשכנזי.
4. ציוד - יש לצלם במצלמות מקצועיות מסוג SLR על פי המלצות באתר הפיקוח. מינימום - מצלמה אחת לכל 5 תלמידים. המלצת הפיקוח היא שתהיה מצלמה אחת לכל תלמיד. קבוצה מעשית תכלול עד 15 תלמידים.
5. יש לדאוג לכונן (דרייב) שיתופי לעבודה עם התלמידים.
6. עבודת התלמידים בהפקת סטילס הינה אישית.
7. בכיתה יא - יש להפיק תערוכה קבוצתית ובה 4-5 צילומים אישיים.

8. פרויקט גמר - בכיתה יב יש להפיק תערוכה אישית הכוללת 7-8 צילומים בגודל A4 מודפסים על גבי קאפה ותלויים כתערוכה. כמו כן יש להוסיף טקסט נלווה לתערוכה. יש להגיש תיק הפקה על פי ההנחיות כולל נייר עמדה. **בחינת הבגרות תתקיים במרחב התערוכה התלוי.**
9. במהלך שנת הלימודים תש"ף יוצגו תחרויות ותערוכות צילום בהם ניתן יהיה להשתתף. פרטים בהמשך.

להרחבה ראו עמוד [מגמות סטילס](#) באתר הפיקוח

*בכל שאלה נוספת מומלץ לפנות במייל למדריכת צילום סטילס, הגב' [נעמה כהן](#) אשכנזי במייל

פיתוח מקצועי

השתלמויות

כחלק מן הפיתוח המקצועי נדרשים כלל המורים להשתלם לפחות 30 שעות בשנה בתחום הדעת שלכם. להלן רשימה ראשונית של ההשתלמויות המתוכננות לתש"ף – תכניות ההשתלמויות המפורטות ישלחו בתחילת השנה וכן הצעות להשתלמויות נוספות.

השתלמויות תש"פ בתקשורת וקולנוע

שם רכז ההשתלמות	המוסד המבצע	מקום המפגש	תחום הדעת	שם ההשתלמות	
עדן צולי	פסג"ה רמת גן	מתחילה בחינוכית	קולנוע	השתלמות מורים מובילים בקולנוע מתחילה 30 ש"ש	1
אלדד בוגנים עדן צולי	פסג"ה רמת גן	עירוני א' תל אביב	קולנוע ותקשורת	השתלמות מורים בהפקה – עירוני א' אביב 30 ש"ש	2
אלדד בוגנים עדן צולי	פסג"ה חיפה	ליאו באק חיפה	קולנוע ותקשורת	השתלמות מורים בהפקה מחוז צפון וחיפה 30 ש"ש	3
איבנה רטנר	פסג"ה חיפה	פסגה חיפה	קולנוע ותקשורת	דיאלוג דרך קולנוע 30 ש"ש	4

5	השתלמות בית רוטנברג אוריינות מדיה 30 ש"ש	קולנוע ותקשורת	בית רוטנברג פרטים בהמשך	פסג"ה חיפה	איבנה רטנר
6	השתלמות מורים לתקשורת מחוז מרכז ותל אביב 30 ש"ש	תקשורת	עירוני י"ד	פסג"ה רמת גן	חני ינאי גלין
7	השתלמות מורים לתקשורת מחוז דרום 30 ש"ש	תקשורת	פסגה באר שבע	פסג"ה באר שבע	לוס דיעי
8	השתלמות מורים לתקשורת בחינוך הערבי 30 ש"ש	תקשורת	אל נהדע כפר קרע	פסג"ה בקעה אל גרבייה	ראשה פודה
9	השתלמות מורים על המודל עבור מרחבי מקצוע ש"ש	תקשורת	עירוני י"ד תל אביב	פסג"ה חיפה	איבנה רטנר

ימי עיון

בשנת הלימודים תש"ף יתקיימו שלושה עיון מרכזים (בתקשורת, בקולנוע ובהפקה) – ימי העיון יתקיימו ב- **22, 23, 24 לינוי 2020** (יתכנו שינויים קלים בתאריכים).

* הודעות על ימי עיון וכנסים נוספים ישלחו בהמשך.

קהילות מורים מובילים לקולנוע ותקשורת

אגף אמנויות במשרד החינוך והיחידה לפיתוח מקצועי במכללת ספיר, מזמינים אתכם להצטרף לשת קהילות מקצועיות:

1. קהילה מקצועית של מורים מובילים בהתמחות קולנוע ותקשורת בחטיבה העליונה בצפון הארץ ובדרום, כחלק ממעגל מוחות של קהילה מקצועית המאפשרת לשתף בדילמות והצלחות, חושפת את המורה למאגר וניסיון של חברים למקצוע ומרחיבה את ארגז הכלים המקצועי. פתיחת ההשתלמות: נובמבר 2019, 60 שעות גמול המוכרות ע"י המשרד כפיתוח מקצועי לפרטים ניתן לפנות:

מובילות הקהילה בדרום:

אלה מוראדי 054-5203451 Ellamorad@gmail.com

אתי פרנקו: 052-3953132 eti.franco@gmail.com

מובילי הקהילה בצפון:

שי שקד 052-8771666 shaytik@gmail.com

לירון קדוש 054-5857677 kadosh853@gmail.com

2. קהילה מקצועית בתקשורת וקולנוע לחינוך היסודי יצירת קהילה, יוזמת, של עשייה חינוכית, בתחום הוראת התקשורת והקולנוע ביסודי. תמיכה והעצמה של העוסקים בתחום, כל אחד בבית ספרו. חיבור וכתובת יחידת הוראה בתחום הוראת התקשורת והקולנוע ביסודי. הוראת התקשורת והקולנוע ביסודי הינה דרך למינוף והעצמת תלמידים. הקהילה נועדה לשתף ולהעצים את בעלי הידע בנושא, ליצור מרחב לשיתוף והוראת עמיתים. מובילי ההוראה בתחום התקשורת והקולנוע הינם מורים אשר התמקצעות ו/או השתלמות בעבר או בהווה בנושאים בדרך ישירה ו/או עקיפה מובילת הקהילה – עדי דורפמן דוא"ל adiwork18@gmail.co

רישיון הוראה

על כל מורה ומורה לבדוק שאכן הוא עומד בדרישות של משרד החינוך: תואר אקדמי בתקשורת, תעודת הוראה בתקשורת וכמובן השתלמות בתקשורת של לפחות 30 שעות כל שנה.

מורים ללא מעמד זה יוכלו ללמד אך לא יוכלו להגיש / לבחון לבגרות.

למורים בעלי תואר בתקשורת ללא תעודת הוראה - יש להשלים את תעודת ההוראה באחת המכללות והאוניברסיטאות. חשוב לציין שתעודת הוראה נחשבת ככל תואר במשכורת המורה. כמו כן, תעודת ההוראה מאפשרת לקבל את הגמולים על השתלמויות בהן משתתפים המורים, הן בהשתלמות בית ספרית והן בהשתלמות מקצועית בתחום.

מורים המלמדים מעל 8 שנים, בעלי תואר אקדמי בקולנוע וללא תעודת הוראה - יוכלו להגיש בקשה להיתר עבודה שמוביל לרישיון הוראה קבוע על גבי הטופס המצורף:

<http://meyda.education.gov.il/files/CoachAdam/tfasim/BakashatRishayon.pdf>

יש למלא את הטופס, להחתים את מנהל/ת בית הספר, להחתים את המפמ"ר לתקשורת וקולנוע אחרי שיבקר בשיעור ולשלוח עם כל התעודות למשרד החינוך: לגב' **מירב פירו - יצחקי**, משרד החינוך, אגף בכיר לכוח אדם בהוראה, גף דירוג והסמכה, ירושלים, 91911 טל: 073-3935101

רישיון ההוראה דורש 4 קורסים: תורת החינוך, תורת ההוראה, פסיכולוגיה של גיל הנעורים ומתודיקה של הוראת הקולנוע.

אחראית על ההרשמה לקורסים גב' ורדה ברובסקי טל: 02-5603162

רישיון הוראה מעניק פחות תוספת לשכר מתעודת הוראה, אך מאפשר לקבל קביעות והכרה בגמולי השתלמות. למורים בעלי תואר שאינו קולנוע - יצטרפו לעשות הסבה להוראה הקולנוע באחת המכללות. לסיכום, כל אחד מאנשי צוות הפיקוח ישמח לעזור ולייעץ בנושא.

אירועים מרכזיים של הפיקוח על הקולנוע והתקשורת

אירועים מרכזיים מטעם הפיקוח על התקשורת והקולנוע מביאים את היצירה של התלמידים לחשיפה ציבורית רחבה ומעל במות מקצועיות.

- סמינר קולנוע בערבה - נובמבר 2019
- תחרות "קליפ צעיר" – תתקיים בחודש דצמבר בסינמטק תל אביב.
- פיצ'ינג תלמידים בשיתוף מכללת סמינר הקיבוצים – תאריך מדויק ומידע יפורסם בתחילת השנה.
- פסטיבל אור הזהב באור יהודה - 23-24 למרץ 2020, כ"ז-כ"ח אדר תש"ף
- תחרות "דוק-צעיר" במסגרת הפסטיבל הבינלאומי לסרטים דוקומנטריים "דוק אביב" בסינמטק תל אביב
- פרויקט 48 שעות - תחרות לתלמידים מצטיינים בתחום הקולנוע והתקשורת – חודש מאי 2020 – אלמא זיכרון יעקב. (הודעה על הנושא תתפרסם בקרוב)
- יולי 2020 - תחרות היצירה הצעירה ע"ש וים ואן ליר שבמסגרת פסטיבל הקולנוע הבינלאומי בירושלים.

אירועים רבים ומגוונים מתרחשים במשך השנה, ומיועדים לתלמידי מגמות תקשורת. אם אתם יודעים על אירועים נוספים שניתן לשתף את כלל בתי הספר אנא פרסמו בדף הפייסבוק של קהילת המורים לתקשורת וקולנוע – להלן הקישור לדף הפייסבוק:

[/https://www.facebook.com/groups/397119763684803](https://www.facebook.com/groups/397119763684803)

עבודות גמר בתקשורת – 5 יח"ל

בנוסף ללימודי תקשורת כמקצוע מוגבר / מורחב יכולים כל התלמידים להגיש עבודת גמר עיונית / משולבת הפקה ברמה של חמש יחידות לימוד.

לימודי התקשורת מזמנים אינספור של נושאים ושאלות הראויות להיבחן בדרך חקר. עבודת גמר הינה עבודת מחקרית הדורשת מן לגבש נושא, לנסח שאלות והשערות מחקר, לאסוף חומר ביבליוגרפי ולבצע ניתוח ועיבוד של חומרים.

ככלל, הצעות לעבודות גמר יש להגיש עד ה-31 בינואר, 2020 באמצעות המערכת הממוחשבת בבית הספר. עם קבלת אישור ההצעה על התלמידים לעבוד בליווי המנחה שלו על עבודת הגמר עד להגשתה ב-31 בדצמבר, 2020.

יש להקפיד כי המנחה של העבודה יהיה בעל תואר שני (עדיפות תואר שני מחקרי) כאשר נושא העבודה הינו בתחום המומחיות/ העיסוק של המנחה.

להרחבה ראו נספח 6 תהליך הגשת הצעת עבודת גמר.

יש לקרוא בעיון את ההנחיות לכתיבת עבודת גמר [באתר משרד החינוך - כאן](#)

לפרטים והנחייה נוספת ניתן לפנות לד"ר איבנה רטנר

מעורבות חברתית והתפתחות אישית

שילוב מעורבות חברתית בהערכה החלופית בתחומי הדעת

בחודשים האחרונים נכתב והופץ מסמך משותף למזכירות הפדגוגית, המינהל הפדגוגי ומינהל חברה ונוער בנושא "שילוב המעורבות החברתית בחלופות בהערכה". המסמך נכתב כחלק מהתפיסה המערכתית לחינוך ערכי.

מסמך זה מחזק את התפיסה המדגישה כי הוראת תחומי הדעת תוך שילוב העיסוק בערכים תורמת ללמידה משמעותית. הוראה המתבססת על חיבור רלוונטי בין החומר הנלמד לעולמם של התלמידים, למידה המשלבת חוויה ערכית וחשיבה ביקורתית, מובילים ללמידה משמעותית.

השילוב בין החלופות בהערכה בתחום הדעת למעורבות החברתית יכול להעמיק את הלמידה. התכנית תסייע לתלמידים להבין וללמוד היטב את תחום הדעת מתוך ראיית הרלוונטיות של עולם התוכן הלימודי שנעשה בחברה. לשילוב בין החלופות בהערכה למעורבות החברתית יש ערך חינוכי רב ביצירת מוטיבציה למעורבות אזרחית וחברתית כתוצאה מלמידה המחברת בין עולם התוכן הלימודי למציאות החיים. בדרך זו נסייע לתלמידים בהתפתחות האישית ובבניית זהותם ונחזק בהם את תחושת ערך העצמי, השייכות והמחויבות לקהילה, לחברה ולמדינה.

בשנת הלימודים תש"ף אנו ממליצים למורים לתקשורת ליישם בבית ספרם את המהלך על בסיס עקרונות אלו.

לקריאה נוספת: [שילוב בין חלופות בהוראה למעורבות חברתית](#)

אגף אמנויות בשיתוף מינהל חברה ונוער מציע תכנית חדשה: "אמנויות לטובת החברה". התכנית: התפתחות אישית ומעורבות חברתית בחינוך העל יסודי ש"יצאה לדרך" בעקבות הרפורמה של הלמידה המשמעותית, תיושם בתחומי האמנויות: קולנוע, תיאטרון, מוסיקה, אמנות חזותית ומחול. במסגרת מתווה הרפורמה של משרד החינוך מחויב כל תלמיד בחטיבה העליונה לבצע פעילות חברתית-קהילתית בהיקף של 60 שעות בשנה. לימודי הקולנוע מזמנים הזדמנות ייחודית לצאת מגבולות הכיתה לתעד (באמצעות המצלמה) את המתרחש בקהילה בתוכה הם פועלים. בשנת הלימודים תשע"ט אנו רוצים להציע לתלמידי המגמה להתחבר אל הקשר הרב-דורי בקהילה שלהם - קשר רב דורי בין תלמידי התיכון למבוגרים בקהילה הופך לחוויה מעצימה ומשמעותית בתהליך ארוך טווח באמצעות המדיה השונים.

לקריאה נוספת ראו כאן: [נספח 7 הצעה ליוזמות למעורבות חברתית וקהילתית באמצעות התקשורת והקולנוע.](#)

השכלה כללית

תקשורת המונים בעידן הניו מדיה: צרכנות ביקורתית של אמצעי תקשורת בעידן של טכנולוגיות חדשות.

על פי מדיניות משרד החינוך כפי שפורטה בחוזר מנכ"ל תשע"ד – מרס 2014, החל משנה"ל תשע"ה חלה בחטיבה העליונה חובת למידת מקצועות להשכלה כללית אשר אין עליה חובת היבחנות בבחינות חיצוניות ואשר תוערך בהערכה פנימית בלבד. לימודי ההשכלה הכללית מיועדים להרחיב את אופקיו של הלומד ולעורר את סקרנותו ורצונו להעמיק ולהרחיב את ידיעותיו בנושא או בתחום דעת, במסגרת מערכת החינוך, במסגרות אחרות וכלומד עצמאי.

לימודי תקשורת וקולנוע, כמקצועות עכשוויים המעסיקים את תלמידינו, מהווים אתגר למידה אשר כל תלמיד החשוף לאמצעי תקשורת מסורתיים וחדשים, ראוי כי יקבל כלים לצריכה נבונה שלהם ויבין את ההזדמנויות כמו גם את האתגרים, שמעמידות בפנינו הטכנולוגיות החדשות. תכנית זו אשר פותחה ע"י

העוסקים בהוראת תחומים אלו מזמנת מפגש בלתי אמצעי של התלמידים עם התחום ושינוי מעמדם מצרכנים פאסיביים לאזרחים אקטיביים. התכנית היא מודולרית ומזמנת מפגש עם ערכים וחשיבה מסדר גבוה כמו גם רכישת מיומנויות של פדגוגיה דיגיטלית המותאמים למיומנויות המאה ה-21. לפירוט מטרות הצעות לבניית תכנית להשכלה כללית בתקשורת ראו קישור:

[/https://pikuahblog.wordpress.com](https://pikuahblog.wordpress.com)

נספחים

נספח 1 : הנחיות ומבנה בחינת הבגרות בתקשורת

הנחיות לכתיבת בחינת בגרות בתקשורת

קובץ הבחינה יכלול את המרכיבים הבאים:

1. עמוד פרטים מזהים - שם השאלון: תקשורת 056283

שם בית הספר, שם היישוב, סימול בית הספר

שם מחבר/ת הבחינה, מס' טלפון וכתובת הדואר האלקטרוני:

מועד הבחינה: קיץ תש"ף, 2020

2. עמוד מבנה הבחינה

3. שאלון, כולל חלוקה לפרקים

4. תשובון מעודכן!

מבנה הבחינה העיונית בכתה י"ב הכוללת את התכניות "תקשורת ודמוקרטיה" ותקשורת ותרבות" או "תקשורת ניו מדיה":

בגרות לבתי ספר על יסודיים

קיץ 2020, תש"פ

מספר שאלון 056283

בחינת בגרות בתקשורת - "תכנית לימודים חדשה"

משך הבחינה: שעתיים וחצי (150 דקות) כולל זמן קריאת האנסיין- קטע לא מוכר.

1. מבנה הבחינה ומפתח הערכה: בשאלון זה שלושה פרקים:

פרק ראשון – אנסיין –

ענה על שתיים (2) מתוך ארבע (4) השאלות (1-4). 16 נקודות לשאלה, סה"כ 32 נקודות לפרק. השאלות בפרק זה יתייחסו לחומר הנלמד ביחידת הלימוד "תקשורת ודמוקרטיה".

פרק שני -

ענה על שתיים (2) מתוך ארבע (4) השאלות (5-8). 16 נקודות לשאלה, סה"כ 32 נקודות לפרק. השאלות בפרק זה יתייחסו לחומר הנלמד ביחידות הבחירה: "תקשורת ותרבות" או "ניו מדיה"

פרק שלישי – שאלות עמ"ר –

ענה על שאלה אחת (1) מתוך שתיים (2) השאלות (9-10). 16 נקודות לשאלה ולפרק. השאלות בפרק זה יתייחסו לחומר הנלמד ביחידת הלימוד "תקשורת ודמוקרטיה".

פרק רביעי -שאלות ידע קצרות

ענה על ארבע (4) שאלות מתוך שמונה (8) השאלות (11-18). 5 נקודות לשאלה, סה"כ 20 נקודות - יש לבחור שתי שאלות מתוך שאלות 11-14 (תקשורת ודמוקרטיה) ושתי שאלות נוספות מתוך שאלות 15-18 (יחידות הבחירה).

2. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

3. הוראות מיוחדות: אין

המבחן כתוב בלשון זכר אך הוא מיועד לבנות ולבנים כאחד

כתוב במחברת הבחינה בלבד, כל מה שברצונך לכתוב בטיוט א (ראשי פרקים וכדומה)

רשמו "טייטה" בראש כל עמוד טייטה.

רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

נספח 2 - הצעות מפורטות להערכה חלופית

הצעות לסיור לימודי במסגרת לימודי תקשורת:

ביקור בצילומי תכנית טלוויזיה כמו "דה וויס"/"מצב האומה".

ביקור במערכת עיתון, בתערוכת צילומי העיתונות "עדות מקומית", בתחנות טלוויזיה / רדיו, במוזיאון תקשורת (במכללה הבין תחומית) ועוד.

דוגמאות להערכה חלופית הנוגעת לסיורים:

השתתפות בצילומי תכנית ריאליטי:

לקראת הביקור:

- על התלמידים להכין חומר רקע על התכנית: מה מקור התכנית? הרעיון העומד מאחורי התכנית, מי היוצר? המשתתפים? ז'אנר התוכנית ומאפייניו ועוד, בהתאם לכל תכנית.
- להכין שאלות רלוונטיות לתכנית ולאופייה שניתן לשאול את המשתתפים, הבימאי וכדומה.

לאחר הביקור:

על התלמידים להגיש דף עבודה מסכם הכולל התייחסות להבדלים בין הצפייה בבית לעומת מה שנראה באולפן.

לדוגמא - התוכנית "הכוכב הבא":

- מראה האולפן.
- מנחה/ מנטורים/ משתתפים.
- ההתנהלות באולפן במהלך הצילומים ובהפסקות.
- התייחסות נוספת, אישית של התלמיד לפרט נוסף ששם לב אליו ושאינו נראה כשצופים בתוכנית בבית.

ביקור בערוץ טלוויזיה / באולפן רדיו:

לקראת הביקור:

על התלמידים להכין חומר רקע על גוף השידור ומקומו במפת התקשורת בישראל.

להכין 10 שאלות שיופנו למדריך הסיור ונוגעות למגוון נושאים: לוח השידורים, לחצים פוליטיים, אתיקה וכו'.

במהלך הביקור: לתעד בסטילס את הביקור (במידת האפשר).

לאחר הביקור: ליצור מצגת (5-7 תמונות) המספרות בתמציתיות את סיפורה של התחנה / הערוץ דרך התמונות.

המשחק הלימודי ככלי להערכה חלופית

משחק למידה מאפשר ארגון סביבה לימודית התורמת בין היתר ליצירת מוטיבציה פנימית, מעורבות פעילה של הלומד, אחריות אישית ורכישת מיומנויות בתחום התקשורת הבינאישית, שליטה ברגשות, שיתוף פעולה והתחשבות באחר.

הצעה לבניית משחק לימודי קבוצתי הניתן ליישום על כל נושא בתכנית הלימודים בתקשורת:

המטרה: בניית משחק לימודי ל-4-5 משתתפים שיכיל 20 שאלות בנושא הנלמד.

שלבי העבודה

הנחיות לתלמידי הקבוצה:

- א. החליטו על מודל המשחק שאתם מעדיפים.
- ב. הכינו מאגר של 30 שאלות ותשובות בנושא הנלמד, 15 ברמת ידע, ו-15 שאלות ברמת יישום. וודאו כי בשאלות המשחק שאתם מציגים יהיה קשר ברור בין המושגים לבין התיאוריות/מחקרים בפרק.
- ג. לאחר בדיקת המורה, בחרו מתוך מאגר השאלות שהכנתם את 20 השאלות הטובות ביותר שהייתם רוצים לשלב במשחק.

ד. הקפידו על: 1. עיצוב המשחק. 2. קביעת ורישום הוראות מתאימות. 3. משך המשחק.

ה. המשחק יוערך הן על ידי המורה והן על ידי תלמידי הכיתה:

דרגו את המשחקים של חבריכם לכיתה מ-1-5 על פי הקריטריונים הבאים:

- ההסברים למשחק ברורים.
  - המשחק אסתטי ויצירתי
  - המשחק מקורי.
  - המשחק רלוונטי לחומר הלימוד.
  - המשחק מהנה
- 1- לא מסכים כלל. 5 – מסכים במידה רבה.

דוח צפייה בסרט ככלי להערכה חלופית

מורים רבים משתמשים בסרטים כאמצעי לגיוון ההוראה והמחשת הנושא. אפשרות אחרת לשילוב סרטים בתהליך ההוראה וההערכה הינה מתן משימה לימודית בסוף נושא לימודי כאשר על התלמיד לחפש אחר סרט מתאים שידגים את התופעה/תיאוריה.

מטרות אופרטיביות:

* התלמידים יזהו בסרט מושגים/תיאוריות שלמדו וינתחו את הסרט באמצעותם.

לדוגמא: בנושא ייצוגיות האישה בתקשורת:

- מושגים ותיאוריות הקשורים לאופן הייצוג של נשים בתקשורת
- תהליך החיברות - כיצד ניתן לקשר את תיאוריית החיברות לאופן הייצוג של הדמויות הנשיות בסרט.
- התלמיד יעריך באופן ביקורתי דמויות/אירועים המופיעים בסרט.
- התלמיד ינקוט עמדה עצמאית בנוגע לסוגיות העולות מהסרט.
- התלמיד יערוך רפלקציה על תהליך הצפייה בסרט.

המורה יציע סרטים בהתאם לשיקוליו ולמידת היכרותו עם הסרטים. סרטים מומלצים לניתוח: בילי אליוט, תלמה ולואיז, סרטי וולט דיסני המציגים את הסטריאוטיפ הנשי המסורתי: הנסיכה הקסומה, היפה והחיה, או מנגד את אלו המציגים דמויות נשיות לא סטריאוטיפיות כמו: מולאן, פוקהונטס, שרק.

סקירת אקטואליה שבועית

תלמיד אחד / זוג המציגים בפני הכיתה את עיקר חדשות השבוע שחלף ומנסה לקשרן לחומר הלימוד.

שלבי עבודה:

1. סריקת עיתוני השבוע.
2. מיון הידיעות ובחירתן.
3. גזירתן והדבקתן בפלקט אקטואליה (שייתלה ברחבי ביה"ס).
4. בחירת נושא-שניים וחיבורם לחומר הלימוד.
5. ניתוח כתבות – באיזה חלק של העיתון ממוקמת הכתבה, באיזה עמוד, היכן בעמוד, גודל הכתבה, האם היא מובלטת על ידי רקע, התייחסות לכותרת (גודל האותיות, הדגשה, רקע ותוכן), האם מצורפות תמונות, מה הן מביעות, במידת הצורך התייחסות לעיתונאי.
6. דיון בשאלה: כיצד התקשורת מציגה את הנושא שמצוי בכתבות. יש להתייחס לדרך הצגת הכותרות, צבעי הכותרות, מדוע ממוקמות הכתבות היכן שהן ממוקמות, מה מטרת התמונות.
7. הערכת התלמיד תורכב הן מהצגת הדברים מול הכיתה והן מהתוצר המיועד לתלייה בביה"ס.

עבודות חקר

עבודות חקר בתקשורת מאפשרות ללומד להעמיק בתחום הדעת ולשאל שאלות בתחומי המדיה השונים שאלות על הקשר בין שימושים במדיה, השפעות של המדיה, פרשנות וקריאה של המדיה, ייצוגים של קבוצות ותופעות כמו גם בחינה ופרשנות של מציאות. התחום שלנו בתקשורת מזמן עבודות חקר בנושאים אקטואליים ורלוונטיים ומעורבות של לומד חוקר וסקרן. מורים המנחים עבודות חקר מאפשרים לתלמידים לשאול שאלות, להתלבט ולבקר את המציאות כמשחק באמצעי התקשורת השונים.

פדגוגיה דיגיטלית

פדגוגיה דיגיטלית כוללת תהליכי הוראה-למידה-הערכה חדשניים העושים שימוש מושכל בכלים שהעולם הדיגיטלי מזמן ומשלבת פיתוח יכולות חשיבה מסדר גבוה, יצירתיות ועבודה שיתופית. פדגוגיה דיגיטלית שוזרת תקשוב באופן משמעותי ומשנה את דרכי ההוראה- למידה- הערכה ובעקבות כך את תפקידו של המורה שהופך ממעביר ידע למנחה וזאת בניגוד להוראה המשלבת דיגיטציה כחלק משיעור פרונטלי בלבד, כגון שימוש בסרטונים, אנימציות ומצגות. הפדגוגיה הדיגיטלית מייצרת כל העת אופציות מגוונות, פורצות כיוונים חדשים, מאפשרת יצירתיות ואינה מקבעת דפוסים – הנחת יסוד זו עומדת בבסיסה של הוראת התקשורת כתחום דעת אקטואלי המתפתח כל הזמן. ייחודיותה של הפדגוגיה הדיגיטלית שהיא פורצת את גבולות תחומי הדעת, הזמן והמרחב ויכולה לתת מענה למגוון לומדים ולמגוון מורים. כמורים לתקשורת הנדרשים להכשיר את תלמידיהם באמצעות מיומנויות של המאה ה-21 הנכם מתבקשים לשלב עקרונות של פדגוגיה דיגיטלית בכיתה – לפרטים ולרעיונות הנכם מוזמנים להיכנס לקישור המצורף: <http://digitalpedagogy.co> וכן ליצור קשר עם ערן ליבני, מדריך בצוות הפיקוח האמון על הטעמת פדגוגיה דיגיטלית בהוראת התקשורת והקולנוע – dominogross@gmail.com

נספח 3 - המלצות לפעילות חוץ בית ספרית עם תלמידי המגמה

ביקור בתחנות רדיו:

גלי צה"ל

רחוב הדרור 23 יפו

טלפון: 03-5126666

רדיו 103FM

radio@103.fm

תפוצות ישראל 13, גבעתיים, טל. 03-7333103

ביקור במערכות חדשות:

חדשות ערוץ 2, נווה אילן, ירושלים

ביקורים בימים: א'-ה' מ-10:15 עד 13:00

משך הסיור - שעה וחצי, הביקור בתשלום

לתיאום ביקור יש לשלוח את הפרטים הבאים: שם המוסד, מספר משתתפים, 3 תאריכים מועדפים

ומספר טלפון לתיאום

visit@news2.co.il

חדשות ערוץ 10, גבעתיים

מיכל 054-2652265

michals@10.tv.il

דרך השלום 53 גבעתיים

ביקור באתר המבקרים של "ידיעות אחרונות"

הכשרת היישוב 27 ראשון לציון, טל. 03-9632251.

משך הסיור כשעתיים, בין השעות 09.00-19.00

מייל: visit@yedioth.co.il

פרויקט "קולנוע וזכויות אדם" (מגיעים לבית הספר)

<http://www.rightsandcinema.org.il>

נעמה naama@stoptorture.org.il

טלפון: 02-6429825

ביקור במוזיאון התקשורת במרכז הבינתחומי - הרצליה

שעות פתיחה: א'-ה' 10:00-17:00

בימי ו' בשעות 10:00-14:00 סיורים מודרכים בלבד.

לתיאום ביקור במוזיאון museumcomm@idc.ac.il

טלפון לבירורים: 09-9527362

ביקור בתערוכה "עדות מקומית", מוזיאון הארץ

<http://www.edutmekomit.co.il>

יום עיון בחוג לקולנוע אונ' ת"א

נספח 4 – תיק תסריט תיעודי – הגשה לוועדת חריגים

מסמך זה מיועד לתלמידים שבחרו להגיש תיק תסריט במקום להשתתף בהפקת סרט גמר, כעבודת גמר מעשית במסגרת הלימודים במגמת תקשורת.

לפניכם ההנחיות לכתיבת תסריט כעבודת גמר מעשית:

1. התסריט שווה ערך לשתי יחידות בגרות ועליו לעמוד בפני בוחן חיצוני (בוחן מעשי שבוחן את פרויקטי הגמר של הקבוצה). יש לעדכן מבעוד מועד את הבוחן ולוודא שהוא מוכן ויכול לבחון תלמיד/ה על הגשת תיק תסריט.

2. אורך התסריט יהיה לסרט באורך משוער של כחצי שעה.

3. בעמוד הראשון יופיע סינופסיס (תקציר) באורך של כחצי עמוד.

4. אל התסריט יצורפו כנספחים דפי עבודה שיסייעו בתהליך הכתיבה: דמויות מתראיינות

הסבר על התופעה הדמות או האירוע המתועד

5. תחקיר תוכן מלא: איסוף חומרים עיוניים בנושא, תחקיר על מרואיינים + רשימת שאלות, אתרי צילום, ארועים לצילום, חומרי ארכיון וויזואלס בנושא.

6. סצנה אחת מתוך התסריט (סצנה מרכזית ולא קטנה ושולית) תוגש כמוכנה לצילומים.

7. אל התסריט יתלווה יומן כתיבה באורך של כשלושה עמודים שיתאר את תהליך הכתיבה מתחילתו ועד סופו המתאר בעיות, פתרונות, תהליך עבודה ויהיה מלווה בנקודת מבט אישית. בכתיבה יש להתייחס למקורות השראה שנלמדו בכיתה.

8. התלמיד/ה י/תקיים ראיון לא מצולם (ע"פ השאלות שהכינה) עם דמות מרכזית אחת ודמות משנית (במידה ויש).

9. התלמיד/ה יבנה/תבנה תסריט משוער ע"פ התחקיר שערכה – טריטמנט של כל הסצנות.

תיק התסריט צריך להיות מוכן יחד עם כל שאר תיקי ההפקה ויימסר לבוחן לקריאה כשבועיים לפני מועד הבחינה בהפקה.

התלמיד/ה הנבחן/ת על תיק התסריט להגיע למועד הבחינה כמו כל שאר הנבחנים ולעבור ראיון/שיחה אישית עם הבוחן .

נספח 5 - מפרט ציוד נדרש לצורך פתיחת מגמת קולנוע / תקשורת – הפקה תיעודית

מגמת תקשורת - הפקה תיעודית נדרשת לסטים מלאים הכוללים מצלמה, חצובה, תאורה סאונד, מחשבי עריכה.

המגמה זקוקה לתקציב שנתי לתחזוקה, תיקונים, ציוד מתכלה והחלפת ציוד עם צרכי הזמן, מעבר להשקעה הראשונית יש לקחת בחשבון סכום שנתי קבוע לצרכים אלה אותו ניתן לדרוש מהתלמידים כתשלום ללימוד במגמה. גובה הסכום אותו ניתן לגבות הינו עד 750 ש"ח על פי חוזר מנכ"ל משרד החינוך.

יש לדאוג לקיומו של מחסן ציוד ובו אפשרות לנעול ולאבטח את הציוד.

יש לדאוג לחדר עריכה בסביבה שקטה, אשר יכול להיות זמין ופתוח לתלמידים עד השעות המאוחרות.

אמצעי הקרנה – מקרן (ברקו) באיכות גבוהה, המחובר למחשב ולמערכת שמע איכו הסרטים יוקרנו על גבי מסך ראוי. אפשרות להחשכה מלאה של החדר.

ציוד לכל קבוצה של 10 עד 15 תלמידים למגמות תקשורת (במסלול הפקה תיעודית) וקול

כיתה י'

2 מצלמות למתחילים – מצלמת כף יד HD או מצלמת DSLR + כרטיסי זיכרון + 2 סוללות

י"א י"ב

2 מצלמות למתקדמים DSLR - עדשת זום 18/35 + עדשת 50 מ"מ

מצלמת DSLR המלצה למערכת מינימום:

קנון 700D עם עדשת קיט 17-55, ועדשת 50 מ"מ 1.8

המקבילה היא ניקון 5500D

2 חצובות עם ראש מתכוונן

מוניטור נייד פלזמה + כבל hdmi + פלוס סוללה לצילומי שטח

תאורה:

2 ערכות פנסי לד – 1 גדול 2 בינוניים למצלמה אחת

יתרון של פנסי לד הוא משקל, תחזוקה, בטיחות ותפעול קל יותר ואורח חיים ארוך יותר

סאטנד/גריפ לפנסים :

5 כבלים מאריכים לפנסי לד אין צורך במעמעמים.

סאונד

1. מיקרופון כווי קונדנסר + כיסוי (ארנבת, חתול וכו...)

מקל בום

2 מערכות מיקרופון אלחוטית

מכשיר הקלטה זום למצלמות dslr

כבל 5 xlr מטר X 2

עריכה

2 מערכות עריכה לבחירת העדפת המורים:

avid premiere, או final cut עם מחשב pc או מקינטוש

התוכנה מותקנת על מחשב 64 bit עם 8 giga זכרון פנימי, המחשב יותאם לדרישות המע של התוכנה

כונן של טרה בייט

התקנת התוכנה על פי דרישות המערכת – כרטיסי מסך וכו'

המלצה: דיסק או קי של 64 GB לכל תלמיד לצורך גיבוי ההפקות ותיק עבודות.

נספח 6 - תהליך הגשה להצעה של עבודת גמר ברמה של 5 יח"ל

את הצעת העבודה מגישים למשרד החינוך, אגף עבודות גמר, דרך בית הספר. ההצעה תגיע לפיקוח על התקשורת.

הפיקוח מאשר את ההצעה, או מבקש תיקונים או דוחה את ההצעה.

ההצעה המפורטת תוכן עפ"י נקודות-המפתח הבאות:

- א. המקצוע
- ב. נושא העבודה
- ג. מטרת העבודה
- ד. הצגת הבעיה / הטיעון המועלה לדין / לבדיקה/שאלת המחקר
- ה. הצגת הבסיס העיוני / התיאורטי ממנו עולות שאלות המחקר ועליו מתבססת דרך המחקר. יש להתייחס לספרות המקצועית הרלוונטית הקיימת בנושא ולעגן בה את הדברים, תוך אזכור כמקובל בסקירות ספרות בעבודות מדעיות (אין זו הצגה טכנית של פריטי ספרות). עבודת הגמר אינה עבודת-סיכום של חומר, אלא עבודה מחקרית – בהתאם לכך יש להכין את הסקירה התיאורטית.
- ו. פירוט עיקריו של ההיבט המחקרי / המעשי של העבודה.
- ז. יש להציג מערך מחקר שיטתי התואם את התחום-המדעי בו נערכת העבודה ובהתייחס לשאלות - המחקר וההשערות שהוצגו (לא רשימה טכנית של פעולות)
- ח. רשימת פרקי העבודה – ראשי פרקים ממוקדים וממצים המתייחסים שאלת המחקר, תוכן הצעה והמחקר, אותו יערוך התלמיד. אין אלה ראשי פרקים טכניים-פורמליים.
- ט. רשימת הספרות עליה תתבסס העבודה (רשימה ארעית) ברשימה יוצגו מאמרים מדעיים עדכניים וספרות מקצועית-מדעית עליהם יתבססו המחקר והעבודה. אלה יהוו גם את התשתית המקצועית להכנת ההצעה.
- י. רשימת הספרות היא חלק בלתי נפרד של ההצעה. לא ניתן להגיש הצעה שאיננה מבוססת על ספרות מקצועית מתאימה. הפריטים יהיו רשומים במדויק, כמקובל ברישום מדעי. הרשימה תכלול רק פריטים רלוונטיים. איזכור המקורות בגוף ההצעה יהיה כמקובל בעבודות מדעיות.
- יא. פרטים על מנחה העבודה: שם מלא, תואר אקדמי, תחום ההתמחות, מקום העבודה, תפקיד ותחום-עיסוק חובה לציין פרטים אלה במלואם
- יב. לוח זמנים להכנת העבודה

נספח 7 - תעודת בגרות חברתית

הצעות ליוזמות למחויבות חברתית ומעורבות קהילתית באמצעות התקשורת

יוזמה 1 – הפקת תוצר תקשורתי

תחום הדעת	תקשורת
כותרת היוזמה	הפקת סרט תיעודי/כתבה תיעודית מצולמת/ כתבה רדיופונית/ כתבה לעיתון/ ספר בנושא: אנשי עדויות. מפגש רב דורי בין בני הנוער לניצולי שואה, אנשים שהקימו את הישוב, סיפורי עלייה
תקציר ההצעה ותכנים עיקריים:	התלמידים יעברו הדרכה במטרה להכיר את קבוצת הגיל איתה הם אמורים להיפגש. לדוגמא: ילמדו על חייהם של ניצולי השואה בארץ, ילמדו על העלייה השונית שהגיעו לארץ, ילמדו על ההיסטוריה של הישוב בו הם חיים.
מטרות	המטרה הראשונה: להפגיש את בני הנוער עם אוכלוסיית ניצולי השואה, או ותיקי הישוב, או אנשים עם סיפורי עלייה ייחודיים. הכרות עם העדה והתרבות ממנה הם הבאים, ההיסטוריה של התקופה עליהם מספרים האנשים. המטרה השנייה: הפקת תוצר תקשורתי על הדמות איתה נפגשו
היקף שעות	הפקת הסרט התיעודי דורשת עבודת תחקיר מעמיקה על הרקע של הסיפור ותחקיר על האדם עצמו, משפחתו, עיסוקיו ועוד. התחקיר דורש ראיונות מצולמים עם האנשים, ראיונות עם אנשים המספרים את דמות, חיפוש חומרים ארכיונים, חיפוש אחר חפצים המייצגים את הדמות 20 שעות הכשרה: 3 שעות-היכרות עם קהלי היעד – 8 שעות-פיתוח מעשי של מיומנויות עבודה בקבוצה מעורבת והיכרות עם רציונל, מטרות ודרכי העבודה במסגרת 9 שעות - סדנה בנושא הסרט התיעודי: צפייה וניתוח סרטים שנעשו על נושאים דומים, למידה כיצד לערוך תחקיר, ראיון, צילום תעודי, חיפוש חומרים בארכיונים,
חיבור לתכנית הלימודים	הפקות מעשיות מהוות יישום הלימודים העיוניים
מי ילווה את התלמידים? (מורה/מנחה/מדריך מלווה)	המורה המעשי
גופים שותפים	
למי לפנות?	רכז מגמת התקשורת בבית הספר מפמ"ר תקשורת וקולנוע וצוות מדריכי הפיקוח

**יוזמה 2 – דיאלוג דרך מדיה: הפקת תוצרים תקשורתיים משותפים על ידי תלמידים יהודים – ערבים /
חילוניים – דתיים**

תקשורת	תחום הדעת
<p>דיאלוג דרך מדיה – הפקת סרטים/ תכניות רדיו/ כתבות לעיתון/תערוכה תמונות המשקפות נרטיבים משותפים רב תרבותיים ובין תרבותיים לקי מטרות החיים המשותפים: הבנה אמפטיה, הפחתת סטראוטיפים והפחור רגשות שליליים ולגיטימציה לנרטיב של הצד השני.</p>	<p align="center">כותרת היוזמה</p>
<p>הפיקוח על התקשורת והקולנוע מציב את האדם במרכז, אדם בעל ערכ הומניסטיים, הדוגל בצדק חברתי, מאמין בשייון ערך האדם ומקבל את השונה. הקולנוע מזמן אפשרות לספר סיפור להפיצו בקהילות השונות וז "אפקט אדווה"</p>	<p align="center">החזון</p>
<p>התלמידים יעברו תהליך של הכרות עם האחר. יפגשו לאורך השנה אחד אצל השני, במטרה להפיק סרט משותף. בתהליך יתקיימו מפגשים חד לאומיים (בקבוצות לא מעורבות) להכנה ומפגשים משותפים דו לאומיים מטרות,</p> <p>המטרה: חינוך להכרת האחר באמצעות הפקת תוצרים משותפים. מפג משותף מאפשר לגיטימציה לנארטיב של האחר, תוך עבודה על הפקת התוצר התקשורתי.</p> <p>המפגשים יתבססו על סדנאות דיאלוגיות המחזקות את האמפטיה, ההב וההכרה באחר. הסדנאות יתבססו על סיפורים אישיים שיהפכו לתוצרי הפקה.</p> <p align="center">במסגרת כיתה י"א – אני והחברה (60 שעות)</p> <p>18 שעות – פעילות בתוך הקבוצות עצמן בחד לאומי. לדיון על הנארטיבים שלהם והכרות עם מאפייני הקבוצה אותה הם עומדים לפגוש (להכיר את התרבות האחר)</p> <p>12 שעות – מפגשים עם האחר 30 שעות – הפקת תוצרים משותפת ביקור של קבוצה אחת אצל השנייה חלוקה לקבוצות עבודה מומלץ לשלב כאן מחנה של יומיים של הקבוצות. בימיים אילו יתקיים מפגש בלתי אמצעי בין הקבוצות שיוביל להפקת התוצרים.</p> <p>הפרויקט מלווה בתיק הפקה הכולל רפלקציה על כל התהליך.</p>	<p align="center">תקציר ההצעה ותכנים עיקריים:</p> <p align="center">והיקף שעות</p>
<p align="center">מורה לתקשורת עיוני ומעשי כמו גם ליווי של גוף מקצועי המתמחה בהנחיה דיאלוגית</p>	<p align="center">מי ילווה את התלמידים? (מורה/מנחה/מדריך מלווה)</p>
<p align="center">ארגונים העוסקים במפגשי חיים משותפים בנושא המפגשים בין יהודים וערבים (גבעת חביבה, מט"ח)</p>	<p align="center">גופים שותפים</p>
<p align="center">רכז מגמת התקשורת</p>	<p align="center">למי לפנות?</p>

